

DEFENSOR LEGIS

OIKEUSTAPAUSTEN HAKEMISTO - REGISTER TILL RÄTTSFALLAN

(1.1.1999 – 31.12.1999 julkaistut oikeustapaukset)

KORKEIMMASTA OIKEUDESTA - FRÅN HÖGSTA DOMSTOLEN

Ehdollinen rangaistus. -Yhteinen vankeusrangaistus. - Muutoksenhaku.

Käräjäoikeus oli kohtuullistanut tuomitsemaansa rangaistusta samalla täytäntöönpantavaksi määräämänsä ehdollisen vankeusrangaistuksen vuoksi. Korkein oikeus tuomitsi ehdolliseen rangaistukseen johtaneista ja uusista rikoksista yhteisen vankeusrangaistuksen. L ehdollisesta rangaistuksesta 4 § 2 mom, RL 7 luku, OK 26 luku 11 a § (28.6.1993/595)

(D:R 98/950, T:2719, KKO:1999:109)..... DL 6/99

Kanne. - Hypoteekkipanne. - Oikeudenkäyntikulut

Pankki oli vaatinut sille pantattujen kiinnitettyjen haltijavelkakirjojen nojalla kiinteistön omistajalta suoritusta kiinteistön arvosta. Hävittyään jutun kiinteistön omistaja oli velvollinen korvaamaan pankin oikeudenkäyntikulut itse eikä korvausta tuomittu vain kiinteistön arvosta. OK 21 luku 1 § .

(D:S 98/47, T:185, KKO:1999:10)..... DL 3/99 561

Konkurssirikos.

Maksukyvyttömän osakeyhtiön puolesta oli alihintaisella kaupalla luovutettu yhtiön koko vaihto- ja käyttöomaisuus läheisyhtiölle. Kysymys siitä, oliko teosta aiheutunut yhtiön maksukyvyttömyyden oleellinen paheneminen, ratkaistiin siltä pohjalta, missä määrin luovutus alihintaisuutensa vuoksi oli heikentänyt yhtiön kykyä maksaa velkojaan ottaen erityisesti huomioon sen velan maksuun vapaasti käytettävissä olleet varat.

(D:R 97/375; T:3145, KKO:1998:110)

(Kommentoinut *Harri Vento*)..... DL 2/99 389

Maksuvälinepetos - Lievä maksuvälinepetos - Täytetty rikos

Syytetty oli yrittänyt nostaa anastamallaan pankkikortilla rahaa pankkiautomaatista käyttäen vääräksi osoittautunutta tunnuslukua yrityksessään onnistumatta. Hänen katsottiin syyllistyneen täytettyyn maksuvälinepetokseen. Tuomiosta ilmenevissä olosuhteissa tekoa pidettiin lievänä maksuvälinepetoksena. Ään. RL 37 luku 8 §, RL 37 luku 10 §,

(D: R 98/919, T: 2731, KKO:1999:110) DL 6/99 1091

Oikeudenkäyntiavustaja. - Asianomistajan avustaminen.

Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain mukaan tuomioistuin voi määrätä asianomistajalle oikeudenkäyntiavustajan rikoslain 21 luvun 1-6 §:ssä tarkoitetussa rikosasiassa, jos sitä asianomistajan ja rikoksesta epäillyn välinen suhde huomioon ottaen on pidettävä perusteltuna.

Avustajaa ei voitu tappoa koskevassa jutussa määrätä surmatun vanhemmille, jotka eivät olleet epäillyn lähisukulaisia tai tämän kanssa muutenkaan läheisiä.

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 2 luku 1 § 2 kohta (689/1997).

(D:R-98/217, T:3155, KKO:1998:111)

(Kommentoinut *Mikko Vuorenpää*)..... DL 2/99 394

Oikeudenkäyntikulut.

Myyjä oli velkonut loppukauppahintaa, jonka maksamisesta ostaja oli pidättäytynyt myyjän viivästykseseen ja tavarantoimituksessa olleisiin virheisiin vedoten. Vastauksessaan ostaja oli vaatinut viivästyksen tai virheiden perusteella myyjän saatavan kuitaamista vahingonkorvaussaatavaa vastaan. Tämä vaatimus oli tuomiossa hyväksytty osaksi. Ostaja velvoitettiin oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 3 §:n nojalla osaksi korvaamaan myyjän käräjäoikeuskulut. Ään.OK 21 luku 3 §

(D:S-98/798, T:284, KKO:1999:15)..... DL 3/99 562

Oikeudenkäyntimenttely. - Väittämistaakka.

Rintaperilliset A, B ja C eivät olleet käräjäoikeudessa rintaperillistä D vastaan ajamansa lakiosan täydennyskanteen perusteeksi vedonneet perittävän tarkoitukseen suosia lahjoituksella D:tä A:n, B:n ja C:n vahingoksi. Koska A, B ja C olivat vedonneet ainoastaan lahjoituksen ennakkoperintöluonteeseen, käräjäoikeus hylkäsi kanteen. Hovioikeus katsoi, että vaikka A, B ja C eivät olleet vedonneet kanteensa tueksi perittävän suosimistarkoitukseen, käräjäoikeus olisi voinut perustaa tuomionsa siihen, että kanteessa tarkoitettu lahja oli perintökaaren 7 luvun 3 §:n 3 momentissa tarkoitettu suosiolahja.

Perittävän tarkoitus hänen lahjoittaessaan omaisuuttaan ei ollut vaaditun oikeusseuraamuksen kannalta välittömästi ratkaisuun vaikuttava seikka. Vaaditun oikeusseuraamuksen kannalta on ollut välttämätöntä vedota ainoastaan kantajien oikeutta lakiosaan loukkaavaan lahjoitukseen. Ään. OK 24 luku 14 § 2 mom (1064/1991) OK 25 luku 14 § 2 mom (1052/1991)

(D:S 98/970, T:1337, KKO:1999:63) DL 5/99 896

Oikeudenkäyntimenettely. - Todistelu.

Virallisen syyttäjän oikeudelle esittämä keskusrikospoliisin rikosteknisen laboratorion asiakirjan aitoutta koskeva tutkimuslausunto voitiin väärennystä koskevassa rikosjutussa ottaa vastaan kirjallisena. OK 17 luku 50 §, OK 17 luku 55 §.

(D:R 98/867, T:1531, KKO:1999:74)..... DL 5/99 901

Pakkokeino. - Vangitseminen.

- Vangitsemisasiasia oli otettava uuteen käsittelyyn kahden viikon kuluessa edellisestä käsittelystä siitä huolimatta, että syyte vangittua vastaan oli tuona aikana nostettu. Ään. PakkokeinoL 1 luku 21 § 3 mom
(D:R -98/180, T:3126, KKO 1998:109)..... DL 1/99 197
- Panttaus - Panttauksen pätevyys - Kiinnitetty haltijavelkakirja.**
Aviopuolisot A ja B olivat luovuttaneet yhteisesti omistamaansa tilaan kiinnitettyjä haltijavelkakirjoja pankille yleispantiksi eräistä luotoista. Kun panttaus oli julistettu pätemättömäksi A:n tilaosuuden osalta, sitä oli pidettävä pätemättömänä koko tilan osalta. Ks. KKO:1986-II-158 KKO:1987:12.
(D: S 97/1898, T:184, KKO:1999:9) DL 3/99 558
- Perätön ilmianto - Henkinen kärsimys.**
Perätöntä ilmiantoa pidettiin vahingonkorvauslain 5 luvun 6 §:ssä tarkoitettuna henkilöön kohdistuvana rikoksena, jonka johdosta oli oikeus saada korvausta henkisestä kärsimyksestä. VahL 5 luku 6 §
(D:R 99/38, T: 2710, KKO:1999:108)..... DL 6/99 1087
- Sakko. - Sakon muuntorangaistus.**
A oli työkyvyttömyyseläkkeellä parantumattoman sairauden vuoksi. Sairauskustannuksensa ja asunovelkojensa takia hän oli perheineen saanut kunnalta jatkuvaa toimeentulotukea. Näiden A:n henkilökohtaisiin olosuhteisiin liittyvien erityisten syiden vuoksi muuntorangaistus jätettiin määräämättä, kun yleisen lainkuuliaisuuden ylläpitäminen ei toisin vaatinut. RL 2 luku 5 § 4 mom (650/1986)
(D:R-97/1078, T:3521. KKO:1998:135) DL 2/99 400
- Tilintarkastaja. -Vahingonkorvaus. - Sopimussuhteeseen perustuva vastuu. - Korvattava vahinko. - Oikeudenkäyntikulut.**
Kommandiittiyhtiön myymiseen tai sen toiminnan ja omaisuuden uudelleenjärjestelyyn tähänne suunnittelun yhteydessä tilintarkastusyhtiö oli asiakkaalta tontin vuokraoikeutta koskeneen sopimuksen sisällöstä saamansa tiedon perusteella antanut vuokraoikeuden luovutuksen veroseuraamuksesta virheellisen neuvon. Kysymys tilintarkastusyhtiön vahingonkorvausvastuusta ja vahingon määrästä.
Asianosaisten välistä kuluvastuuta koskevaa oikeudenkäymiskaaren 21 luvun muuttamisesta annettua lakia (368/1999) ei sovellettu ennen sen voimaantuloa 1.6.1999 viereille tullessa asiassa. OK 21 luku 8 § 1 mom (1013/1993)
(D:S 97/1266, T:1800, KKO:1999:80) DL 6/99 1080
- Työntekijän tapaturmakorvaus.**
Pankkivirkailija A, joka oli työpaikallaan joutunut ryöstön kohteeksi, oli sittemmin hakeutunut psykiatriseen hoitoon muun muassa univaikeuksien, painajaisten, pelkotilojen ja ahdistuksen vuoksi. A:n ryöstön yhteydessä kokeman epätavallisen voimakkaan uhan seurauksena hänelle katsottiin kehittyneen viiveellä ilmennyt traumaperäinen stressireaktio, joka oli korvattava työtapaturmana. TapVakL 4 §
(D:VA-97/14, T:3720, KKO:1998:145) DL 2/99 403

Työsopimus - Työsopimuksen lakkaaminen - Vahingonkorvaus.

Yhtiö irtisanoi siivoojansa työsopimuksen varmistuttuaan ensin siitä, että siivooja saattoi siirtyä siivoustoimintaa jatkavan yrityksen palvelukseen työehtosopimuksen mukaisilla, joskin osin muuttuneilla ehdoilla. Siivooja kieltäytyi siirrosta. Hänen korvausvaatimuksensa hylättiin.

(D:S-98/748, T:1459, KKO:1999:71)

Kommentoinut *Mauri Saarinen* DL 5/99 887

Ulosottolaki - Suojaisuus . - Oikeudenkäyntimenettely

Ulosmittausvelallisen perheeseen kuului kaksi alaikäistä lasta. Kummankin lapsen katsottiin suojaosuutta määrättäessä olevan tämän elatuksen varassa vaikka myös ulosmittausvelallisen puolisoilla oli tuloja.

Oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 17 §:n säännöksen katsottiin soveltuvan valitettaessa käräjäoikeuden päätöksestä ulosottoasiassa. UL 4 luku 6 § 3 mom, UL 10 luku 17 §, OK 25 luku 17 § 1 mom.

(D:S 98/1360, T:1375, KKO:1999:66) DL 5/99 899

Urheilu. - Turvaamistoimi.

Urheilijalle asetetun kilpailukiellon toimeenpanon kumoamista koskeva turvaamistomivaatimus tutkittiin ja hylättiin. Vrt. KKO:1994:132 KKO:1994:133 OK 7 luku 3 § 1 mom

(D:S-98/727, T:3706, KKO:1998:143) DL 2/99 401

Vahingonkorvaus. - Sopimussuhteeseen perustuva vastuu.

A:lta saamansa toimeksiannon mukaisesti tilitoimisto C oli laatinut kommandiittiyhtiön perustamissopimuksen, jonka mukaan yhtiön vastuunalaisia yhtiömiehiä olivat A ja B. A oli samalla ilmoittanut tarkoituksena olevan, ettei B joudu vastuuseen kommandiittiyhtiön velvoitteista. Sen vuoksi C oli laatinut myös yhtiöosuuden kauppakirjan, jolla B myi A:lle osuutensa yhtiöstä ja A vapautti B:n kaikesta vastuusta. Kommandiittiyhtiö merkittiin kaupparekisteriin ja B joutui vastuuseen yhtiön veloista. Tämän katsottiin tuomiossa mainituilla perusteilla johtuneen C:n laiminlyönnistä C veloitettiin sopimussuhteita koskevien periaatteiden mukaan korvaamaan B:lle näin aiheutunut vahinko.

(D:S-97/97, T:340, KKO:1999:19) DL 4/99 728

Velallisen rikos.

Osakeyhtiön toimitusjohtaja oli toistuvasti ilman hyväksyttävää syytä ottanut yhtiöstä varoja osakaslainan nimellä eri suuruisina erinä. Menettelyllään hän oli pahentanut yhtiön maksukyvyttömyyttä. Menettelyn rangaistavuutta velallisen epärehellisyytenä ei poistanut se, että hän oli myöhemmin lyhentänyt osakaslainavelkaansa ja asettanut vakuuden yhtiön veloista. Ään.RL 39 luku 1 § 1 mom 2 kohta (769/1990)

(D:R 96/1345, T:1669, KKO:1998:56)

(Kommentoinut *Harri Vento*) DL 1/99 190

Velallisen rikos - Velallisen epärehellisyys. - Rikokseen osallisuus - Avunanto.

Korkeimman oikeuden tuomiosta ilmenevillä perusteilla A:ta ei voitu tuomita tekijänä puolisonsa velkojien taloudellisia etuja loukanneesta velallisen rikoksesta, mutta hänet tuomittiin avunannosta tähän rikokseen. RL 5 luku 3 §, RL 39 luku 1 §, RL 39 luku 7 § (D:R 97/927, T:1787, KKO:1999:79)..... DL 5/99

903

Yksityishenkilön velkajärjestely.

Vuonna 1953 syntynyt entinen yrittäjä A haki velkajärjestelyä. A oli ollut työttömänä lähes yhtäjaksoisesti yli viisi vuotta lukuunottamatta kuuden kuukauden ajanjaksoa, jolloin A oli ollut työllistettynä työllisyysmäärärahojen avulla. Työttömyyden kesto ja muut korkeimman oikeuden päätöksessä mainitut seikat huomioon ottaen A:n maksuvaran puutteen ei katsottu johtuvan väliaikaisena pidettävästä syystä. VJL 9 a § (D:S-98/1187, T:316, KKO:1999:17)..... DL 4/99

725

Ylimääräinen muutoksenhaku - Hakemusasiassa tehdyn päätöksen purkaminen. - Osakeyhtiö - Selvitystilä.

Selvitystilassa olleella osakeyhtiöllä ei ollut ollut varoja selvityskulujen suorittamiseen, minkä vuoksi kärjäoikeus oli osakeyhtiölain 13 luvun 15 §:n nojalla määrännyt selvitystilan lopetettavaksi, julistanut yhtiön puretuksi ja määrännyt yhtiön varat tulemaan valtiolle. Kun myöhemmin ilmeni yhtiöllä olevan varoja mainittujen kulujen suorittamiseen, kärjäoikeuden päätös purettiin. OK 31 luku 7 § 1 mom 3 kohta OYL 13 luku 15 §.

(D:H-97/44, T:36, A:19.2.1999, KKO:1999:22) DL 4/99

731

Ylimääräinen muutoksenhaku - Tuomion purkaminen rikosasiassa. - Haitanteko virkamiehelle.

A oli tuomittu rangaistusmääräyksellä sakkorangaistukseen haitanteosta virantoimituksessa olevalle virkamiehelle sillä perusteella, että hän oli kieltäytynyt poliisimiehen liikenteen valvonnan yhteydessä määräämästä puhalluskokeesta. Rangaistusmääräys purettiin, koska pelkästään kieltäytymällä noudattamasta poliisin määräystä antaa puhallusnäyte A ei ollut syyllistynyt mainittuun haitantekoon. RL 16 luku 2 § 1 mom (19.12.1889), OK 31 luku 8 § 4 kohta.

(D:H 98/309, T:1374, KKO:1999:65) DL 5/99

898

Ylimääräinen muutoksenhaku. - Kantelu. - Asiakirja. - Asiakirjan esittämisvelvollisuus.

Kärjäoikeus oli riita-asian valmistelussa tekemällään päätöksellä velvoittanut asianosaisen tuomaan eräitä asiakirjoja todisteiksi oikeuteen. Päätöksestä ei voinut erikseen kannella hovioikeuteen. Ään. OK 31 luku 1 §, OK 31 luku 16 §

(D:S-97/1687, T:3278, KKO:1998:129) DL 1/99

199

EUROOPAN IHMISOIKEUSTUOMIOISTUIMEN RATKAISUJA -
AVGÖRANDE AV EUROPADOMSTOLEN FÖR DE MÄNSKLIGA
RÄTTIGHETERNA

**Rikosprosessin Tehokkuus ja syytetyn läsnäolo -mietteitä EIT:n ratkaisun
van Geyselhem v. Belgia 21.1.1999 pohjalta**

Kysymys siitä, oliko rikottu puolustuksen oikeuksia, kun muutoksenhakuasteessa pidetystä käsittelystä esteettä poissaolleen syytetyn avustajalle ei ollut annettu tilaisuutta esiintyä hänen puolestaan.

Kommentoinut *Laura Ervo*..... DL 3/99 566

Rikosoikeudenkäynnin joutuisuus asianomistajan ihmisoikeutena

Kysymys siitä, oliko kohtuullinen aika ylitetty rikosjutun asianomistajan kohdalta mm. siihen nähden, ettei syytettyä ollut tavoitettu useaan vuoteen

Kommentoinut *Laura Ervo* DL 6/99 1094

AJANKOHTAISTA EUROOPPAOIKEUTTA - AKTUELLT INOM EUROPARÄTTEN

**Direktiivin oikeusvaikutukset kansallisessa viranomaisessa ja tuomioistuimessa
- toteutuuko yhteisön oikeuden tehokkuus**

Antti Maunu..... 1/99 169

**EY-oikeuden vastaisten verojen ja maksujen palauttamisesta:
tapaukset Kappahl ja Outokumpu**

Pekka Aalto 2/99 375

**Vahva ja avoin Eurooppa uudelle vuosituohannelle - Suomen puheenjohtajakauden
oikeudelliset haasteet**

Heidi Kaila4/99 712

Sammumisperiaatteen kansainvälinen ulottuvuus EY:n tavaramerkkioikeudessa,

Asia C-355/96, Silhouette International Schmied GmbH & Co KG v. Hartlauer Handelsgesellschaft mbH, yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 16.7.1998. Kok. 1998, s. I-4799

(Direktiivi 89/104/ETY - Tavaramerkkioikeuden sammuminen - Yhteisössä tai kolmannessa maassa markkinoille saatettu tavara)

Hille Passi 5/99 869

**Palvelumonopoliien avaaminen kilpailulle EY-tuomioistuimen ja komission
Tapauskäytännössä**

Elena Savia..... 6/99 1063